

2016-mut Nuna Tamakkerlugu Pilersaarusionerit nassuiaat**Saqqummiussissut**

(Aningaasaqarnermut Aatsitassanullu Naalackersuisoq)

Aallaqqaasiut

Politikkikkut ingerlatsinerup ataqatigiissaariffiunerunissaanik Naalackersuisut anguniagaqarnerminnut atatillugu, aningaasaqarnikkut pilersaarusionerit sanaartugassanillu pilersaarusionerit imminnut atatinneqarnerunissaat ataqatigiissaagaanerunissaalu pingaartippaat. Taamaammat 2015-mi Nuna Tamakkerlugu Pilersaarusionerit Naalackersuisut allartippaat. 2015-mi ukiakkut ataatsimiinnermi 2015-mut Nuna Tamakkerlugu Pilersaarusionerit nassuiaat ”Ataqatigiissaarieq pisariaqartinneqartoq”-mik qulequtalik Naalackersuisut saqqummiuppaat.

2016-mut Nuna tamakkerlugu pilersaarusionerit nassuiaat ”Tulleriiarineq pisariaqartinneqartoq”-mik qulequtalik Naalackersuisut ullumikkut saqqummiuppaat. Immikkoortuni ataasiakkaanni, taamatullu Namminersorlutik Oqartussat kommunillu akornanni ataqatigiissaarilluarnissap tulleriiarilluarnissallu siuarsarnissaa nassuiaasiornermi siunertaavoq. Ataqatigiissarilluarnerninnarnikkummi tulleriiarinissaq pisariaqartoq qulakkeersinnaavarput, tamannalu inuiaqatigiinni ataatsimut isigalugu pitsaanerpaavoq.

2016-imi upernaakkut ataatsimiinnermi Naalackersuisut Attassisinnaanermut Siuariartortitsinissamullu Pilersaarut saqqummiuppaat. Attassisinnaanermut Siuariartortitsinissamullu Pilersaarummi aaqqissuussinissamik aqutissatut sisamat nuna tamakkerlugu pilersaarusionerimmi nalunaarusiamik tapertalerneqarpoq. Pilersaarutit taakku marluullutik paasissutissatigut ukiuni tulliuttuni aaqqissuusseqqinnissami tulleriiarinissamilu aalajangiinissatigut pisariaqartinneqartutigut ineriartortitsinissami pingaaruteqartuussapput.

Pisortat aaqqissuussaannerat

Nuna tamakkerlugu oqimaaqatigiissumik ineriartortitsisoqarnissaa qulakkeerniarlugu Naalackersuisut sulipput. Innuttaasut katitigaanerat, aningaasaliissutit inuiaqatigiinni tamanut iluaqutaanerpaanissaat qulakkeerniarlugu inuussutissarsiutitigut periarfissat aningaasaqarnerlu imminnut ataqatigissapput.

Pisortat suliffeqarfiisa siunertamut naapertuuttumut periarfissalimmullu inissinneqartarnissaat qulakkeertariaqarparput. Politikkikkut ataqatigiissaarisut suleqatigiissitaliornissaminnik isumaqatigiipput, taakkulu namminersorlutik oqartussat suliffeqarfiutaasa Nuummiit najugaqarfinnut allanut nuussornissaanni periusissat piumasaqaatissallu misissussavaat.

Qaasuitsup Kommuniata kommuninut marlunngorlugu avinneqarnissaanik qinnuteqaat Naalackersuisut tiguaat. Kommunit amerlassusii annertussusiilu sanaartornikkut aningaasaqarnikkullu pilersaarusiornerni sunnuteqarluinnartartuupput. Taamaammallu Qaasuitsup Kommuniata avinneqarsinnaanissaata, immikkoortuni pilersaarutit arlallit iluarsartuussassanngornerat kingunerissavaa.

Immikkoortunut pilersaarutit

Kingumut ukioq manna nuna tamakkerlugu pilersaarusiamut nassuiaat immikkortuni pilersaarutit sumut killiffiinik naalackersuisoqarfinni suliarineqartussanik imaqassaaq. 2015-mi immikkoortut aqqanillit immikkoortuni pilersaarusiordfigineqanngillat, immikkoortut tallimat immikkoortunut pilersaarusiassamik aallartitsiffiusimallutik, immikkoortullu marluk akuerisaasunik immikkoortuni pilersaarusiordfigineqarsimallutik. 2016-mi immikkoortut arfineq-marluk immikkoortuni pilersaarusiordfiunngillat, immikkoortut arfineq-pingasut pilersaarusiassamik aallartitsiffiusimallutik, immikkoortullu pingasut akuerisaasunik immikkoortuni pilersaarusiugaallutik. Tamatumalu ataatsimoortumik isigaluni kissaatigisat naapertorlugit pilertortigisumik immikkoortuni pilersaarutissat naammassineqarsinnaasimangitsut takutippaa.

Immikkoortunut pilersaarusiornersat ingerlanneqarnerat Naalackersuisut naammagisimaanngilaat. Taamaammallu immikkoortuni pilersaarusiord suliarinerini malinnaatinniarnerinilu naalackersuisoqarfinni ilungersuutigineqarnerusariaqarpoq. Kommunit nalackersuisoqarfiillu ilaat, taamatullu minnerunngitsumik namminersorlutik inuussutissarsiortut immikkoortuni pilersaarutini ukiuni tullerni suut suliarineqartussaanerat taakkulu sumi inissisimanerat takusinnaasariaqarpaat.

Immikkoortuni pilersaarusiornissami immikkoortumi pineqartumi killiffiit tutsuiginartumik ili-simaarinissaat pisariaqarpoq. Sumiiffinnili assigiinngitsuni sumut killiffiit ajuusaarnaraluar-tumik amigaataapput. Taammaattumik Naalackersuisut sumut killiffiit pisariaqartinneqartut salliutinniarlugit suliniuteqarput.

Nunamut tamarmi atuuttumik immikkoortuni pilersaarusiornersit saniatigut, kommunini immikkoortunut pilersaarusiornissaq Naalackersuisunit aamma pingaartinneqarpoq. Tamatumani ataqatigiissaarineq suleqatigiilluarnissarlu pisariaqarput. Utoqqarnut ineqarnermullu tunngasutigut kommunini immikkoortunut pilersaarutit pisariaqarput, tassa taakku iluini immikkoortut kommuninut nuutsinneqarnissaannut atatillugit.

Pilersaarusiortarneq pillugu inatsimmi atuuttumi kommunit immikkoortuni pilersaarusiornersat ilaatinneqanngilaq. Pilersaarusiortarneq pillugu inatsisip nutarternissaata Inatsisartut tulliani ataatsimiinnissaanni saqqummiunissaa naalackersuisut pilersaarutigaat. Tassanilu kommunit immikkoortunut pilersaarusiortarnissaat allannguutinut ilaatinneqassaaq.

Najugaqariaatsit

2015-mi Nuna Tamakkerlugu Pilersaarusiame najugaqariaatsimik nassuiaat 2016 Nuna Tamakkerlugu Pilersaarusiame nassuiaammi sukumiinerusunngorlugu ilaatinneqarpoq. 2016-mi Najugaqariaatsimik nassuiaammi najugaqarfiit tamarmik immikkoortunit sisamanut aggulunneqarput. Najugaqariaatsimik nassuiaat najugaqarfinnik eqqornerusumik ersersitsisoq Naalakkersuisut isumaqarput. Ukiuni aggersuni pitsaassutsikkut qulakkeerinissaq ineriartortinneqarnissaa uuttuutillu amerlinissat kajuminnarnerulissaaq, taamalu iluseq sulitulluarsarnerullugu.

2016-mi najugaqarfiit 72-t najugaariaatsimut tunngatillugu misissuiffigineqarput. Immikkortuni 1-mi 2-milu najugaqarfiit 'aningaasarissaartut' 37-t inissitaallutik, immikkoortunilu 3-mi 4-milu najugaqarfiit 'aningaasarliortut' 35-t inissinneqarlutik. Soqutiginaartut 2016-mi najugaqariaatsimi misissuinermi soqutiginaateqarnerpaat ilaattut najugaqarfinni taakkunani 35-ni 'aningaasarliortut'-ni nuna tamakkerlugu innuttaasut isigalugit 7,4 procentiinnai najugaqartut, taakkulu najugaqarfiit 35-iusut ataatsimut isigalugit ukiuni kingullerni qulini innuttaqarnermikkut ikiliartorfiunerpaanerit takusinnaagatsigu.

Najugaqariaatsit aalajangiinissatsinni sakkussatsialaavoq pingaarutilik. Akissutini Naalakkersuisut kommuniniit suliffeqarfinnillu soqutigisaqatigiinnit illuatungeriinniit tigusaanni, tusarniaaffiusut annertuumik kissaatigalugu oqaatigivaat, najugaqariaatsit pillugit ataatsimoortumik pisortatigoortumi aalajangiisarnissani ineriartortitseqqinnissami peqataarusullutik.

Najugaqariaatsit pillugit ineriartortitseqqinnissami paasissutissarpassuarnerit kommuninit akisussaaffigaat. Taamaammatt nuna tamakkerlugu pilersaarusiame nassuiaasiornissap tungaanut susasaqartunik tamanik suleqateqarnissaaq Naalakkersuisut qulakkeerniassavaat, taamaalilluni ataatsimoortumik naleqquttumik najugaqarfiit ilusii kommunini nunalu tamakkerlugu atorsinnaasatsinnik isummorsorfigineqarsinnaaqullugit.

Nuuttarnerit annertusiartornerat

Nunarput Ukiuni arlalinni innuttakilliarporpoq. Kalaallit Nunaanniit avammut nuuttartut Kalaallit Nunaannut nuuttartunit amerlanerunerit innuttakilliarpornerit patsisaavoq. 2017-mut Nuna Tamakkerlugu Pilersaarusiame nassuiaammi, 2017-mi Ukiakkut Ataatsimiinissami saqqummiunneqartussami, nuuttarnerit annertuumik misissuiffigineqarnissaat Naalakkersuisut kissaatigaat, taamaalilluni suna patsisigalugu taamak nuttarneq paasisaqarfigerusullugu.

Taamatut nuuttarnerit paasisaqarfiginissaannik aammattaaq annertuumik siunertarivaa, suliffeqarnerup ataqatigiissaagaanerulernissaata qulakkeerneqarnissaa, taamaalilluni sulisussanik aalajangersimasunik sumiiffinni amigaateqalartarneq ingalassimatinneqarsinnaaqullugu, naak sumiiffinni allanilu taamaattunik suliasaqarfinni suliffissaaleqisoraluartoq, taamatullumi aamma sulisussanik ilinniarsimasunik ilinniagaqanngitsunillu tikisitsisariaqartarneq ingalassimatinneqarsinnaaqullugu.

Eqikkaaneq

2016-mi Nuna Tamakkerlugu Pilersarusiamut nassuiaammi allaffissornikkut imminnut tulluuttumik annertoorejussuarmik aggualutaasugut takuneqarsinnaavoq. Tamakkulu saniatigut allaffissornikkut aggulussumanernik nalimmassarneqarluarsinnaasunik peqarpoq. Immikkoortuni pilersaarutit misissuataarnerani malunnarpoq, immikkoortoq taanna sukateriffiusariaqartoq. Immikkoortuni pilersaarutit aalajangigassarpassuatsinnut pisariaqartippavut.

Nukiit pigisatta misissuiffiginerisa takutippaat, assersuutigalugu Ilulissat eqqarsaatigalugit takornariaqarnermut tunngasutigut immikkut periarfissaqartoq. Aalisakkat pigisavut imartatta kitaani kangianilu assigiinngitsunut agguataagaasut. Nunat allat assigalugit katersuuffinnik illoqarfinnut katersuukkiartorpugut. Najugaqarfinnut annerusunut nutsertoqarpoq, nuuttarnerillu eqqarsaatigalugit maanga nuuttartut ikinnerullutik. Aammattaaq takusinnaavarput, pingaaruteqarluinnarmat sulisoqarnerup tungaatigut sulisinnaasunik pigisaqartugut. Inuussutissarsiutitigut, aningaasaqarnikkut nuuttarnertigullu toqqammavissat ataatsimoortumik inuiaqatigiittut ineriartorfiusutut pilersaarusiornitsinni eqqarsaatigisariaqarpavut.

Najugaqarfiit ilusii massakktulli isikkoqarnermigut takussutissippaatigut, najugaqarfeqarmat imminnut napatilluarsinnaasunik, najugaqarfeqarlunilu imminnut napatippiarsinnaanngitsunik. Nalinginnaasumillu najugaqarfiit minnerpaat imminnut napatippiarsinnaanngillat. Oqaatigineqareersutut najugaqarfiit imminnut napatippiarsinnaanngitsut affaanni innuttaasut 7,4 procentii najugaqarput.

Peqataatitsineq

Soqutigisaqatigiit peqataatinniarlugit annertoorejussuarmik suliaqartoqarsimavoq, tamakkulu 2016-milu Nuna Tamakkerlugu Pilersarusiamut nassuiaammi immersueqataapput. Najugaqarfinni arfineq marlunni innuttaasunik ataatsimiititsisarsimapput. Tamakkulu saniatigut kommunit naalakkersuisoqarfiillu ataatsimeeqatigineqarsimallutik. Ataatsimiititsinerit tamarmik immersueqataaffiulluarsimapput.

2016-milu Nuna Tamakkerlugu Pilersarusiamut nassuiaat tamanut tusarniutaasimavoq. Tusarniaanermi akissutit nalinginnaasumik naammagisimaarinniffiupput, tassa nuna tamakkerlugu pilersarusiamut nassuiaasiernerup ingerlateqqinneqalerneranut, pitsaasumillumi immersuiffiusimallutik. Pingaartumik kommunit peqatigiiffiillu ilaanniit, nuna tamakkerlugu pilersarusiamut nassuiaasiernermi politikikkut peqataatitsisoqartarnerunissaa kissaatigineqarluni.

Taamatut peqataasoqarsimanagera Naalakkersuisut pingaartippaat. Taamaammatt Naalakkersuisut naatsorsuutigivaat, 2017-p aallartinnerani ataatsimoorluni suliassatigut isummersoqatigiinnissamat aggersaanissartik. Isummersoqatigiinnissami namminersorlutik

oqartussanit, kommuninit peqatigiiffinnillu peqataasut kommunit ineriartortinneqarnissaanni takorluuisinnaapput. Tamatumani eqqarsaatersuutaasinnaasussat ilagilluarsinnaallugu immikkoortuni immikkut sammisanik pikkoriffeqarnikkut takorluukkat. Suleqatigiinnermilu tamatumani iliuusissatigut siunnersuusiortoqarsinnaanissaq, soorlu qanoq iliorluni assersuutigalugu kiffartuussinikkut allaanerusumik periuseqarnissami pisariaqartumi periuseqartoqarsinnaanissaa. Ataatsimoorluni suliassatigut isummersoqatigiinnissami najugaqarfiit sorliit pingaartinneqarnissaat sorliillu appasinnerutinnissaat eqqarsaatigalugit siunnersuuteqarfiusinnaasariaqarpoq.

Ukiuni kingullit marluk iluini nuna tamakkerlugu pilersaarusiamut nassuiaasiernerup, naalackersuisoqarfiit akimoorlugit, kiisalu namminersorlutik oqartussat kommunillu, minnerunngitsumillu pisortat inuussutissarsiuteqarfiillu namminersortut akornanni, qanittumik pisussaaffiliisumik suleqatigiinnissap qanoq pingaaruteqassusia naqissuserpaa. Tamakku tunuliaqutaralugit 2017-mi Nuna Tamakkerlugu Pilersaarusiamut nassuiaasiornissami suliassap ”Suleqatigiinnissaq pisariaqartinneqartoq”-mik qulequtserneqarnissaanik aalajangerpugut.

Taamatut oqaaseqarlunga 2016-mut Nuna Tamakkerlugu Pilersaarusiamut nassuiaat Inatsisartunit suliassanngortippara.